

Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos naudojimosi žiniasklaida ypatumai Ukrainos karo laikotarpiu

Monika Visockytė

Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto
Žurnalistikos bakalauro studijų programos komitetas
Bernardinų g. 11, LT-01124 Vilnius
El. paštas monika.visockyte@gmail.com



Šis straipsnis yra skirtas Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos naudojimosi žiniasklaida, vykstant Ukrainos karui, tendencijoms pateikti, atspindint tris karo etapus: Maidano protestų, Krymo aneksijos ir esant neramumams Donecko ir Luhansko miestuose¹. Taip pat siekta apžvelgti, koks buvo žiniasklaidos vaidmuo formuojant bendrijos, atskirtos nuo Ukrainos įvykių ir visuomeninio gimtosios šalies gyvenimo, politines nuostatas. Siekiant atskleisti bendruomenėje vyraujančią situaciją, atlikti kiekybinis ir kokybinis tyrimai. Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai atsakė į klausimyno klausimus, kurie ir padėjo sužinoti respondentų žiniasklaidos naudojimo tendencijas, tai yra: kaip suintensyvėjo naudojimas žiniasklaida per karą Ukrainoje, kokių šalių rengiama informacija bendrijos nariai naudojami bei kokiais principais remiasi rinkdamiesi žiniasklaidos priemones.

Atlikti tyrimai parodė, kad prasidėjus Ukrainos karui informacijos poreikis Vilniaus ukrainiečių tautinėje bendrijoje žymiai išaugo. Keitėsi ir bendrijos narių elgesys, naudojantis žiniasklaida. Išaugo ukrainietiškos žiniasklaidos teikiamos informacijos paklausa, o Lietuvos žiniasklaidos priemonėmis naudotasi norint sužinoti kasdienes naujienas apie karą. Paaiškėjo, kad Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai naudojami beveik vienodu

¹ Publikacija parengta pagal baigiamąjį bakalauro darbą „Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos žiniasklaidos vartojimo ypatumai Ukrainos karo atveju“ 2015 m.

lietuviškų ir ukrainietišκών žiniasklaidos priemonių kiekiu. Tapo svarbu išsiaiškinti ir tai, kada bendrijos nariai renkasi naudoti lietuvių, o kada – ukrainiečių žiniasklaidą. Be to, išryškėjo tendencija, kad bendrijos nariai gausiai naudojami televizija, internetiniais dienraščiais bei internetine televizija, bet kur kas rečiau naudojami spauda ir radiju. Tai rodo tarp bendrijos narių susiformavusią tradiciją skirtingų šalių ir skirtingų žiniasklaidos platformų priemonėmis naudotis skirtingais tikslais.

Raktiniai žodžiai: *Vilniaus ukrainiečių bendrija, žiniasklaidos naudojimas, karas, politinės nuostatos, nuomonės rėminimas.*

IVADAS

Žiniasklaida aprūpina visuomenę ir šioje visuomenėje dalyvaujančias tautines bendrijas reikalinga informacija. Ji taip pat supažindina su politikos, ekonomikos, kultūros ir kitų sričių darbotvarke. Svarbu pabrėžti, kad žiniasklaidos priemonių kuriama informacija pasiekia ir paveikia ne tik bendrą visuomenės nuomonę, bet ir mažesnes visuomenės bendruomenes, kurios gali būti aktyvios žiniasklaidos naudotojos ir tam tikrais atvejais net tampa prioritetinėmis auditorijomis (pavyzdžiui, šalyje gyvuojančios tautinės bendrijos). Remiantis 2011-aisiais atlikto visuotinio gyventojų surašymo duomenimis, ukrainiečių bendruomenė yra ketvirta pagal dydį tautinė bendruomenė Lietuvoje². Ukrainiečių imigracijos į Lietuvą mastai išaugo 2014-aisiais, prasidėjus Rusijos ir Ukrainos karui, o ukrainiečių bendruomenės Lietuvoje situacija vykstant Ukrainos karui buvo žiniasklaidos dėmesio centre. Šiuo metu Vilniaus ukrainiečių bendrijoje yra per šimtą narių, kurie dalyvauja bendrijos veikloje, jaučia didelį norą integruotis į Lietuvos visuomenę, tačiau taip pat kartu jie norėtų neatsiskirti ir nuolat būti informuoti apie tėvynėje vykstančius įvykius. Žiniasklaidos priemonėse dirbančių

² Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo rezultatai. [interaktyvus] [žiūrėta 2015 m. kovo 14 d.] Prieiga per internetą http://statistics.bookdesign.lt/dalis_04.pdf.

žurnalistų tikslas turėtų būti suprasti ir analizuoti, o ne tik stengtis paveikti bendrą viešąją visuomenės nuomonę, nes žiniasklaidos auditoriją sudaro ne abstrakti asmenų visuma, bet atskiros, įvairiais bruožais išsiskiriančios auditorijos. Vienas iš žurnalisto darbo uždavinių yra suvokti, kokios įvairialypės yra auditorijos, kurioms jis pateikia informaciją. Šios auditorijos skirtingai priima bei interpretuoja informaciją, tad jų elgesio pažinimas užtikrintų dar profesionalesnį žurnalistinį darbą. Be to, tai padėtų žurnalistui suprasti, kokio pobūdžio informacija naudojasi atskiros auditorijos, kaip naudojimasis ja išauga krizinėmis situacijomis, pavyzdžiui, vykstant karui Ukrainoje. Atsižvelgiant į tai, kad kiekvienos šalies žiniasklaidos priemonėse pateikiama informacija formuoja visuomenės nuomonę, svarbu išsiaiškinti, kokiomis žiniasklaidos priemonėmis naudojasi Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos nariai ir kaip yra paveiktas šios auditorijos požiūris į Ukrainoje vykstančius įvykius. Būtina pabrėžti, kad šios auditorijos atvejis išskirtinis tuo, jog Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai yra atskirti nuo Ukrainoje vykstančių įvykių, jie nedalyvauja visuomenės gyvenime, kuriame kuriama jų nacionalinė žiniasklaida. Darytina prielaida, kad šios tautinės bendrijos nariai neapsibrėžia naudodami vienos konkrečios šalies žiniasklaidos priemones ir labiau nei kiti visuomenės nariai gilinasi į globalų žiniasklaidos turinį. Taip kyla poreikis išsiaiškinti, kokiais tikslais bendrijos nariai pasirenka ir naudoja įvairias žiniasklaidos priemones. Be to, reikia iširti, kaip jų naudojimasis žiniasklaida paveikė nuomonę apie Ukrainos karo įvykius.

Atlikus kiekybinį ir kokybinį tyrimus bei susisteminius jų duomenis, šiame straipsnyje analizuojama, kaip Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai renkasi žiniasklaidą, kokie yra narių naudojimosi žiniasklaida prioritetai, ir, visa tai išanalizavus, suvokti, kaip nariai yra informuoti apie Ukrainoje vykstantį karą.

Karo terminas, remiantis tarptautine teise, įvardija ginkluotą konfliktą, kuriame dalyvaujančios pusės pripažįsta karo teisę ir nustato taisykles, kurios negalioja esant taikai (Vasiliauskienė, 2012). Ukrainos

atveju karo terminas yra specifinis, nes neteisėtus politinius ir karinius veiksmus prieš Ukrainą vykdanči Rusijos federacija neigia esanti susijusi su Ukrainos karu ir Ukrainoje vykdoma agresija. Tačiau įsigilinus į politikos apžvalgininkų nuomonę, Ukrainoje susidariusią situaciją, per kurią šalis neteko dalies teritorijos, kai į ją įvesti kariniai Rusijos daliniai, veikia Rusijos specialiųjų operacijų pajėgos, žuvo ir nukentėjo daugybė žmonių, galima vadinti karo atveju³. Svarbu atkreipti dėmesį, kad ne visi Ukrainos karo faktai jau yra apžvelgti moksliniuose šaltiniuose, dėl to, siekiant gauti su karu susijusią, faktais paremtą informaciją, nuomones apie tai, šiame darbe naudojamosi didžiųjų Lietuvos ir pasaulio žiniasklaidos priemonių parengtais pranešimais apie Ukrainos karą, kuriuose savo nuomonę išsako politikos analitikai.

Šio straipsnio *tikslas* – naudojantis empirinio tyrimo duomenimis, pristatyti Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos žiniasklaidos naudojimo tendencijas trimis Ukrainos karo etapais.

Tyrimo uždaviniai:

1. Ištirti, kokie yra Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos žiniasklaidos naudojimo ypatumai;
2. Ištirti, kaip naudojimasis žiniasklaida kito prasidėjus Ukrainos karui;
3. Ištirti, kaip susiformavę naudojimosi žiniasklaida įpročiai daro įtaką Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos politinei nuomonei apie Ukrainos karą;
4. Ištirti, nuo ko priklauso Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos žiniasklaidos pasirinkimas.

Tyrimas ir jo rezultatai

Kiekybinio tyrimo išeities taškas – klausimynas, kuris padėjo išsiaiškinti Vilniaus ukrainiečių bendrijos žiniasklaidos naudojimo tenden-

³ Apie tai didžiuosiuose Lietuvos internetiniuose dienraščiuose *Lrytas.lt*, *Ziniuradijas.lt* bei tinklaraštyje *Dainius.org* kalba politologai Linas Kojala, Audrius Bačiulis bei Valdas Rakutis ir Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkas Dainius Radzevičius.

cijas: kiek dažniau Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai ėmė naudotis žiniasklaida prasidėjus Ukrainos karui, kokių šalių parengtą informaciją skaito bendrijos nariai, kaip aktyviai naudojami žiniasklaida ir kaip aktyviai prisideda prie žiniasklaidos turinio kūrimo. Gauti atsakymai paremti interneto, televizijos, radijo, spaudos ir socialinių tinklų naudojimu.

Kiekybinio tyrimo imtis – 49 respondentai, Vilniaus tautinės bendrijos nariai. Iš jų 55,6 procentai yra vyrai ir 44,4 procentai – moterys. Apklaustųjų respondentų amžius svyruoja nuo 17 iki 56 metų. Didžioji dalis apklaustų respondentų turi aukštąjį išsilavinimą. Tyrime dalyvavę, Vilniuje gyvenantys ukrainiečių tautinės bendrijos nariai Lietuvoje gyveno skirtingą laikotarpį (nuo vienerių metų iki 50-ies metų). Į kokybiniam tyrimui parengtus giluminio interviu klausimus atsakė 6 bendrijos nariai. Su kiekvienu respondentu kalbėtasi daugiau nei valandą. Siekiant apie bendrijos narių žiniasklaidos naudojimą susidaryti kuo objektyvesnį vaizdą, kiekvienas respondentas turėjo vienodą galimybę būti apklaustas. Atliekant kiekybinį tyrimą išryškėjusios žiniasklaidos naudojimo tendencijos vėliau analizuojamos kokybiniame tyrime.

Atidžiau pažvelgus į tyrimo rezultatus matyti, kad Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai gausiai naudojami internetinės žiniasklaidos priemonėmis, ypač internetine bei tradicine televizija. Išanalizavus kiekybinio tyrimo duomenis taip pat matyti, kad bendrijos nariai pasyviai naudojami radiju ir išvis nesinaudoja spauda. Remiantis gautais duomenimis, pasakytina, kad daugiausia dėmesio skiriama interneto dienraščių ir interneto televizijos fenomenai bei televizijai, – tai informacijos šaltiniai, kuriuose bendrijos nariai paprastai ieško tiek įprastos, tiek su Ukrainos karu susijusios informacijos.

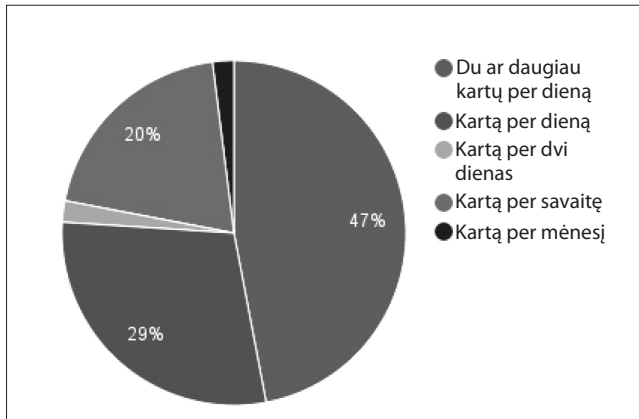
Iš kiekybinio tyrimo paaiškėję atsakymai pasufleravo giluminio interviu, kuris buvo atliktas vėliau, klausimų pobūdį. Kokybinis tyrimas pasirinktas siekiant išsiaiškinti, kaip skirtingais Ukrainos karo periodais žiniasklaida darė įtaką Vilniaus ukrainiečių bendrijos politinei nuomonei ir etninei savimonei. Taip pat tirta, kokiomis žiniasklaidos

priemonėmis įvairiais karo etapais naudojosi bendrijos nariai ir kodėl rinkosi būtent jas. Pastebėjus, kad Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai naudojami beveik vienodu lietuviškų ir ukrainietišκών žiniasklaidos priemonių skaičiumi, tapo svarbu išsiaiškinti, kada bendrijos nariai renkasi naudoti lietuvių, o kada – ukrainiečių žiniasklaidos produkciją. Išryškėjo tendencija, kad bendrijos nariai gausiai naudojami televizija, internetiniais portalais ir internetine televizija, kur kas rečiau domisi spauda bei radiju. Atliekant giluminį interviu bendrijos nariams buvo sudarytos sąlygos paaiškinti, kaip skirsto prioritetus rinkdamiesi žiniasklaidos priemones.

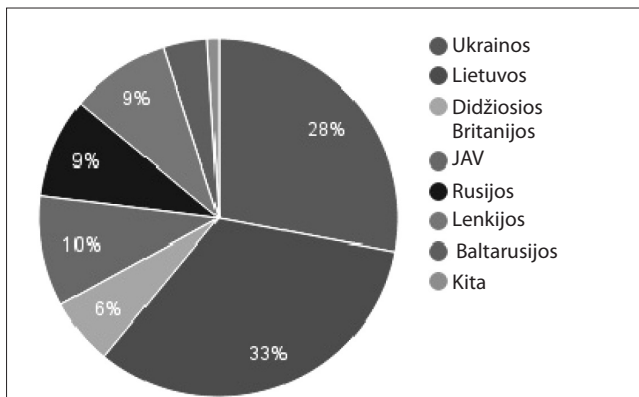
Susiformavę Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos naudojami žiniasklaida ypatumai

Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos narius reikėtų priskirti aktyviai žiniasklaidos auditorijai, kuri nuolat naudojami informacija, seka Lietuvos, Ukrainos ir pasaulio įvykius, pasitelkia šiuolaikines žiniasklaidos platformas, kuria jų turinį ir išsako savo nuomonę. Didžioji dalis respondentų (75 proc.) įprastai informacija naudojami kartą arba du ir daugiau kartų per dieną. Kasdien naudojamas įvairių šalių žiniasklaidos priemonės bendrijos nariai renkasi dinamiškai. Trečdalį pasirenkamų žiniasklaidos priemonių sudaro lietuviška žiniasklaida (33 proc.), beveik trečdalį informacijos bendrijos nariai gauna ir iš ukrainietišκών žiniasklaidos priemonių (28 proc.), likusią dalį sudaro užsienio šalių žiniasklaidos pateikiama informacija, pavyzdžiui, JAV (10 proc.), Didžiosios Britanijos (9 proc.) ir Rusijos (9 proc.). Interpretuojant kiekybinio tyrimo rezultatus galima daryti išvadą, kad skirtingų šalių žiniasklaidos priemonės bendrijos nariai renkasi dėl nevienodų priežasčių. Lietuvos ir Ukrainos žiniasklaidą dažniausiai renkasi dėl to, kad tie žmonės gerai moka šių šalių kalbas ir jaučia didžiausią poreikį būti informuoti apie įvykius, o užsienio šalių, pavyzdžiui, Didžiosios Britanijos ar JAV, žiniasklaida naudojasi dėl to, kad domisi nuomonių įvairove ar ieš-

ko gilesnės konkrečių įvykių analizės. Tendencija, kad nė vienos šalies žiniasklaidos priemonių naudojimas neišsiskiria iš kitų pasirinkimo variantų suponuoja teiginį, kad Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos nuomonė apie įvykius gimtojoje šalyje nėra griežtai sąlygota kurios nors šalies politinės sistemos. Bendrijos narių naudojimasis žiniasklai-



1 paveikslas. Kasdienės informacijos vartojimas
Šaltinis: sudaryta autorės



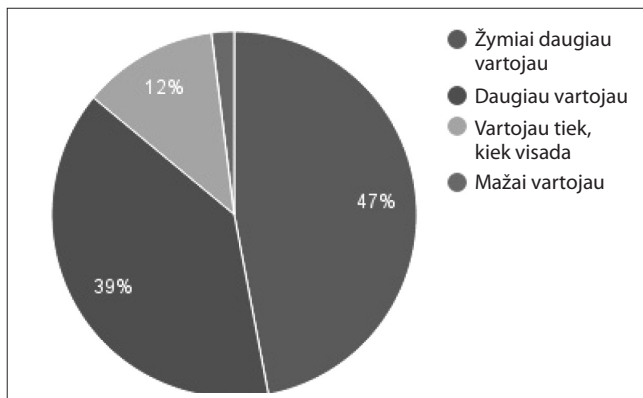
2 paveikslas. Pasirenkamos naudoti žiniasklaidos priemonės pagal šalis
Šaltinis: sudaryta autorės

da yra įvairialypis. Tai rodo didelį narių norą gauti informaciją iš kuo daugiau skirtingų šaltinių. Šiai bendrijai būdingas „žinių alkis“ (Christiansen, 2004). Šis terminas apibūdina veiksmą, kai tautinės bendrijos suvartoja daug daugiau įvairių pasaulio šalių žiniasklaidos priemonių parengiamos informacijos. Be to, toks naudojimas žiniasklaida iliustruoja kintantį šiuolaikinių žiniasklaidos auditorijų elgesį, kai interneto medija leidžia pasiekti bet kurios norimos šalies žiniasklaidą ir neapsiriboti vienos kurios nors šalies žiniasklaidoje pateikiama nuomone. Internetas formuoja naujas tautinės bendrijos elgesio tendencijas, kurios išsamiau bus aptariamos toliau tyrime. Tačiau duomenys taip pat suponuoja teiginį, kad bendrijos nariai vis dėlto daugiausia sieja save su dviem valstybėmis – Ukraina ir Lietuva, kadangi būtent šių šalių žiniasklaidos priemonėms teikiamas prioritetas.

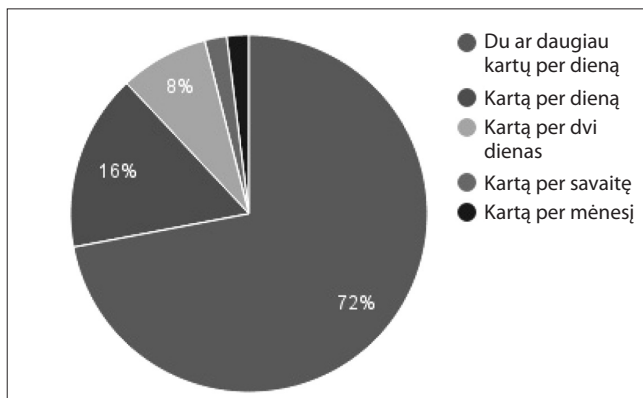
Taigi, įvertinus Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos naudojimosi žiniasklaida ypatumus, matyti, kad bendrijos nariai renkasi Lietuvos ir Ukrainos žiniasklaidą, nuo to gali priklausyti ir šios bendrijos politinė nuomonė, tačiau ji nėra kategoriška, nes bendrija linkusi naudotis įvairių šalių žiniasklaida.

Naudojimosi žiniasklaida kitimas vykstant Ukrainos karui

Pateikus klausimyną Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariams išryškėjo, kad informacijos poreikis, prasidėjus Maidano protestams, bendruomenėje išaugo. Informacija, susijusia su Ukrainos karu, kartą arba du kartus per dieną iš viso domėjosi 88 proc. respondentų. Beveik pusė iš jų (47 proc.) per Ukrainos karą žiniasklaidos parengtos informacijos vartojo gerokai daugiau, daugiau nei trečdalis (39 proc.) jos vartojo kiek daugiau nei įprastai. Svarbu pabrėžti, kad informacijos poreikis visuomenėje itin išauga krizės laikotarpiu, kai sumažėja socialinis saugumas ir atsiranda netikrumas dėl ateities. Tada informacijos ir paaiškinimų apie įvykius bei procesus visuomenė laukia iš žiniasklaidos, kuri verčiasi tokios informacijos rengimu ir sklaida (Donauskaitė, 2015). Toks



3 paveikslas. Informacijos vartojimas per Ukrainos karą
Šaltinis: sudaryta autorės



4 paveikslas. Su Ukrainos karu susijusios informacijos vartojimas
Šaltinis: sudaryta autorės

padidėjęs informacijos poreikis Ukrainos karo atveju išreiškia bendrijos narių siekį būti artimai susijusiems su Ukrainos įvykiais. Galimybė nuolat būti informuotiems Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariams kompensuoja tai, kad vykstant neramumams Ukrainoje didžioji dalis respondentų negalėjo nuolat būti tėvynėje ir palaikyti karą išgyvenančius artimuosius ar kitus žmones.

Lietuvos žiniasklaidos priemonių pateikiamos informacijos vartojimas ir politinis tapatumas

Atlikus kiekybinį tyrimą ir pastebėjus, kad Vilniaus ukrainiečių tautinė bendrija gausiai vartoja Lietuvos žiniasklaidos priemonių pateikiamą informaciją, atsirado poreikis išsiaiškinti, kokią įtaką šios šalies žiniasklaida turi politiniam tautinės bendrijos tapatumui ir nuomonei apie Ukrainos karą. Atliekant kokybinį tyrimą bendrijos nariai prisipažino, kad nuolat lygina Lietuvos ir Ukrainos žiniasklaidą ir pastebi nedaug skirtumų. Dėl to aktyviai naudojami lietuviškomis žiniasklaidos priemonėmis ir teigiamai vertina jų turinį. Kokybičiame tyrime respondentai taip pat išsakė nuomonę, kad labiau lietuviškomis žiniasklaidos priemonėmis pradėjo pasitikėti prasidėjus karui Ukrainoje. Tai suponuoja teiginį, kad siekdami susidaryti kuo realesnį vaizdą apie karą bendrijos nariai naudojami didesniu kiekiu įvairesnės informacijos, lyginą ją ir ieškojo nuomonių įvairovės.

„Naudodamiesi⁴ portalais jie mato, ką rašo Ukraina, ką rašo kiti ir pa-lyginę mato, kad Lietuva rašo taip, kaip yra, nes keli metai atgal matėsi, kad kai kurie Lietuvos politikos apžvalgininkai, kurie ukrainiečių kalbos nemoka, neskaito, randa Kremliaus spaudą ir ją retransliuoja, kažkokio geranoriškumo nebuvo. O dabar jie mato savo akimis, o ne iš rusų spaudos. Ir nuomonės sutampa su žiniomis iš Ukrainos, todėl pasitiki. O tie, kurie nemoka lietuvių kalbos, žinias žiūri rusų, nes ukrainiečių nemato, jų nuomonė kitokia.“

Kaip matyti, lietuviška žiniasklaida lyginama su Ukrainos ir pagal tai vertinamas lietuviškos žiniasklaidos turinys. Respondentų teigimu, šiuo atveju abiejų šalių žiniasklaidos turinys sutampa ir tai skatina bendrijos narius aktyviai naudotis Lietuvos žiniasklaidos priemonėmis.

Naudojimosi žiniasklaida ypatumai vykstant Maidano protestams

Atliekant kiekybinį ir kokybinį tyrimus, remiantis sudarytu klausimynu, bendrijos narių klausta, kaip gerai jie buvo informuoti apie

⁴ Cituojama kalba leidinio redaktorės netvarkyta.

Ukrainos įvykius skirtingais karo etapais: Kijevo, Krymo bei Donecko-Luhansko. Neramumai Ukrainoje prasidėjo nuo ukrainiečių protestų Maidano aikštėje, kai tuometinis Ukrainos prezidentas Viktoras Janukovičius atsisakė pasirašyti Europos Sąjungos Rytų Partnerystės asociacijos ir laisvos prekybos sutartį. Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai Maidano protestų nelaiko karo pradžia ir mano, kad šis laikotarpis nesusijęs su tolesniais karo įvykiais, tačiau pripažįsta, kad Kijevo protestai buvo palankus metas prieš demokratinę valdžią nusiteikusioms politinėms jėgoms sukelti šalyje sumaištį ir pradėti kruvinus išpuolius. Praėjus kelioms dienoms, kai pasklido žinia apie tai, kad tuometinis prezidentas V. Janukovičius atsisako pasirašyti partnerystės su ES sutartį, į taikią demonstraciją Kijevo Nepriklausomybės aikštėje susirinko apie tris tūkstančiai protestuotojų. Dar po kelių dienų Maidano aikštėje protestavo jau apie 50 tūkst. žmonių, kurie pasisakė norintys, kad Ukraina sustiprintų ryšius su Europos Sąjunga. Likus savaitei iki sutarties pasirašymo Vilniuje, Kijeve prie Vyriausybės pastato jau prasidėjo protestuotojų susirėmimai su policija. Vėliau Lietuvos žiniasklaidoje taip pat buvo pranešama apie kruvinus policijos ir gyventojų susirėmimus, kai policijos pareigūnai panaudodami jėgą vaikė protestuotojus iš aikštės. Praėjus keletui savaitių po to, kai nebuvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis, Ukrainoje prasidėjo vietinės valdžios ir Rusijos politinių jėgų provokacijos, kurios šalyje kėlė įtampą ir sudarė sąlygas tolesniems kruvino karo įvykiams⁵.

2013 m. lapkričio 21 d. Ukrainoje prasidėjusius gyventojų protestus Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos nariai vadina ilgus metus truku-

⁵ Apie tai didžiuosiuose interneto dienraščiuose kalbėjo žurnalistas Marius Laurinavičius, politikos analitikas Laurynas Kasčiūnas, politologas Alvydas Medalinskas. ELTA, Lrytas, 2014 02 19. Kraujo praliejimas Kijeve – specialiai išprovokuotas? Prieiga per internetą <http://www.lrytas.lt/pasaulis/rytai-vakarai/kraujo-praliejimas-kijeve-specialiai-isprovokuotas.htm> bei LRT 2014 02 19. Politologai: Ukrainoje paliestas svarbiausias klausimas, o V. Janukovyčius ėmė lošti iš visko. Prieiga per internetą <http://www.lrt.lt/naujienos/kalba_vilnius/32/36820/politologai_ukrainoje_paliestas_svarbiausias_klausimas_o_v_janukovycius_eme_losti_is_visko>

sio netinkamo valstybės valdymo pasekmėmis. Bendrijos narių nuomone, valdant prezidentui Viktorui Janukovičiui, šalyje klestėjo korupcija, buvo ribojamos gyventojų teisės, klestėjo žodžio laisvės cenzūra, kuri smarkiai paveikė ir Ukrainos žiniasklaidą. Ukrainoje perkama žiniasklaida buvo vieša paslaptis, šalies gyventojai žinojo apie žiniasklaidai duodamus kyšius, istorijas, už kurias buvo mokama, mokamą teigiamą naujienų turinį⁶. 2012-aisiais Tarptautinė tyrimų ir mainų valdyba *Irex* nustatė, kad Ukrainos žiniasklaidos tvarumo indeksas, į kurį įeina žiniasklaidos kokybė, efektyvi žiniasklaidos vadyba, žiniasklaidos laisvė, yra 1.81, kai didžiausias galimas pasiekti balas yra 4. Ukrainos žiniasklaidos tvarumo indeksas 2011-aisiais buvo dar didesnis (1.96 balo⁷). Šalyje susiklosčiusi sudėtinga žiniasklaidos padėtis atskleidžia, kodėl, Vilniaus ukrainiečių bendrijos narių nuomone, iki Maidano protestų žiniasklaida Ukrainoje išgyveno pablogėjimą.

„Daug kas žiniasklaida Ukrainoje netiki, nes mano, kad žurnalistai rašo užsakomuosius straipsnius.“

„Buvo penktas kanalas, kuris tuo metu [Maidano protestų metu – aut. past.] dar parodydavo šiek tiek tiesos, tai dabartinio Porošenko kanalas, bet kanalas neturėjo daug galimybių išeit į satelitą, tuomet jis mažai turėjo eterio žinioms, kad tik neskleistų tiesos apie tai, kas vyksta. Tai va toks buvo 5 Ukrainos kanalas. Jis ir likęs, bet tada dar buvo labai prispaustas.“

„Po Maidano Ukrainoje labai viskas pasikeitė į gerą pusę, todėl įdomu žiūrėti, kaip viskas sparčiai vyksta.“

Kaip matyti, iki karo savo šalies žiniasklaidos priemonėmis bendrijos nariai mažai tepasitikėjo. Respondentų išvalgos leidžia sužinoti, kaip skirtingai bendrijos nariai vertino žiniasklaidos darbą prasidėjus Maidano protestams. Svarbu pabrėžti, kad prasidėjus Ukrainos karui bendrijos nariai daugiausia naudojos ukrainietiškomis žiniasklaidos

⁶ The European Journalism Observatory. Paid-for Coverage Mars Ukrainian Journalism. Prieiga per internetą <<http://en.ejo.ch/ethics-quality/paid-for-coverage-journalism-ukraine>>

⁷ Ten pat.

priemonėmis. Maidano protestai Ukrainoje sustiprino naują proeuro-pietiško požiūrio besilaikančią ir naujos demokratinės valdžios siekiančią žurnalistų kartą. Protestuose dalyvavo daugybė žurnalistų, jie mobiliaisiais telefonais fiksavo įvykius ir siuntė juos tiesiogiai internetinei televizijai „Hromadske.tv“. Svarbiausia žurnalistų užduotis buvo teikti tikslią nesuvėluotą informaciją. Naujas požiūris į žiniasklaidos kuriamą turinį ir susidariusi palanki terpė plėtosis laisvai žurnalistikai galėjo lemti, kad prasidėjus Maidano protestams smarkiai pakito Vilniaus ukrainiečių tautinės bendrijos požiūris į ukrainietišką, ypač interneto, žiniasklaidą. Interneto medijos studijų šalininkai pabrėžia internetinių žiniasklaidos priemonių svarbą formuojant žmonių pažiūras, politinį identitetą ir interpretuojant politinius įvykius (Krasnoboka, 2002). Interneto svarba formuojant politinę žmonių nuomonę buvo tiesiogiai įrodyta per JAV ir Didžiojoje Britanijoje 2000-aisiais ir 2001-aisiais vykusius rinkimus. „Pew Research Centre“ atliktas tyrimas parodė, kad didžioji dalis rinkėjų informacijos apie partijas ir jų narius ieško žiniasklaidos priemonėse, o ne oficialiuose partijų portaluose (Krasnoboka, 2002: 479). Tai rodo didelę internetinių žiniasklaidos priemonių turinio galią.

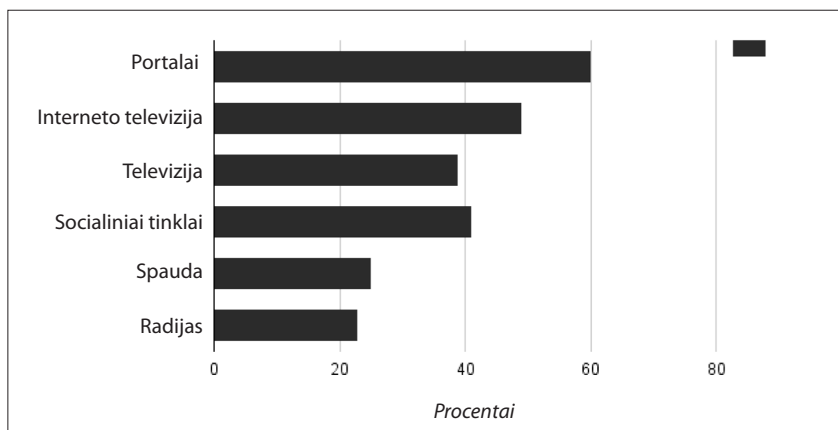
Atlikus kokybinį tyrimą pavyko išsiaiškinti, kad pirmą Ukrainos neramumų periodą bendrijos nariai, siekdami susidaryti ryškesnį įvykių vaizdą, naudojami tik ukrainietiškomis žiniasklaidos priemonėmis, dažniausiai informacijos ieškojo internetinėje televizijoje „Hromadske.tv“ ir internetiniame dienraštyje „Ukrainskaja Pravda“. Vykstant protestams Kijeve bendruomenės nariai jautėsi esą gerai informuoti: iš televizijos 39 proc., iš internetinių dienraščių 60 proc. ir iš internetinės televizijos – 49 proc..

Į klausimą, *kokia žiniasklaida naudojosi Maidano protestų metu*, dauguma atsakė, kad portalais *KyivPost.com*, *Brama.com*, *Hromadskie.tv*, dar *LRT televizija*, kuri labai daug informacijos rodė, netgi naktimis transliuodavo. Kiti sakė: „Apie Maidaną daugiausia sužinojau iš internetinių žiniasklaidos priemonių: „Hromadske.tv“, „Espresso.tv“, „Ukrainskaja Pravda“, „Twitter.“

Atsakydami į klausimą, *kodėl rinkosi šias žiniasklaidos priemones*, respondentai akcentavo, kad būtent jose rado išsamią informaciją. Kartu jie pabrėžė, kad Lietuvoje nei *Lrytas.lt*, nei *Delfi.lt* internetiniai dienraščiai neprilygsta išsamumu.

Kad Kijeve kilus neramumams bendrijos nariai daugiausia informacijos gaudavo iš Ukrainos žiniasklaidos ir kad šios šalies žiniasklaidos turinys skyrėsi išsamumu bei skvarbesniu žvilgsniu į įvykius, matyti ir iš to, kokią nuomonę bendrijos nariai susidarė apie Maidano protestus. Jie nesieja Maidano protestų su vienu kuriuo nors neteisingu valdžios žingsniu ar įvykiu, pavyzdžiui, atsisakymu Vilniuje pasirašyti Laisvos prekybos ir asociacijos sutartį arba tuometinio prezidento Viktoro Janukovičiaus artimu bendradarbiavimu su Rusijos politikos jėgomis. Išgilinę į Ukrainos karo įvykius respondentai ir Maidano protestus traktavo kaip įsisenėjusių Ukrainos problemų atomazgą.

„Maidanas turėjo įvykti. Jis parodė, kad žmonės nekenčė šitos priespaudos, vagysčių ir, pagaliau, mafijos galva turėjo pabėgti. Maidanas savo padarė. Nusikaltėliai turėjo pabėgti. Jie visi pabėgo į Rusiją, į Vakarų niekas nebėgo.“



6 paveikslas. Informacijos gavimas Maidano protestų laikotarpiu

Šaltinis: sudaryta autorės

„Visiems nusibodo kentėt tą santvarką, Janukovičiaus politiką. Jo atsiskyrimas pasirašyti ES sutartį, tai jau buvo paskutinis lašas.“

Taigi, naudodamiesi ukrainietiška žiniasklaida, Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai apie Kijeve kilusius protestus susidarė tvirtą nuomonę. Kadangi daugiausia orientavosi į Ukrainos žiniasklaidą, tai leidžia manyti, kad bendrijos nuomonė šiuo atveju sutapo su Ukrainos gyventojų pozicija, o bendrijos nuomonė nesiskyrė nuo daugumos Ukrainos piliečių politinės nuomonės.

Žiniasklaidos naudojimo ypatumai Krymo karo etapu

Dar vykstant kruviniems protestuotojų ir policijos susirėmimams Kijeve, Lietuvos ir pasaulio žiniasklaida informavo visuomenę apie Krymo regione kylančius neramumus. Tada prorusiškų politinių pažiūrų aktyvistai būrėsi į mitingus, taip siekdami parodyti nenorą paklusti centrinei Kijevo valdžiai bei išreikšti valią sulaukti Rusijos valdžios pagalbos. Nesutikdami su tokia aktyvistų nuostata į mitingus išėjo ir Ukrainos teritorinio vientisumo šalininkai. Įvykių pradžioje Krymo Aukščiausioji Taryba paneigė bet kokią galimybę Krymui atsiskirti nuo Ukrainos valstybės ir prisijungti prie Rusijos Federacijos. Praėjus dienai po to, kai buvo paskelbta tokia pozicija, Simferopolyje parlamento ir vyriausybės pastatus užėmė ginkluoti asmenys. Pastarieji parlamente prievarta iškėlė referendumo dėl Krymo prijungimo prie Rusijos federacijos klausimą. Kryme įsikūrusioje Juodosios jūros laivyno bazėje Rusija ėmė stiprinti saugumo pajėgas, mieste užimti valstybinės reikšmės objektai, tokie kaip oro uostai, į Krymą įvesta Rusijos kariuomenė. Politologas Audrius Butkevičius⁸ situaciją Kryme pavadino Rusijos „bandomuoju projektu“, o politologas Nerijus Maliukevičius išsakė nuomonę, kad Krymas yra regionas, kurį Rusija siekia kontroliuoti ir

⁸ RADAUSKAS, Gintaras, ŽILINSKAITĖ, Jurgita. Ar meška Maskvoje kopinės Krymo medų? 2014 m. Prieiga per internetą <<http://www.lrytas.lt/pasaulis/ivykiai/ar-meska-maskvoje-kopines-krymo-medu.htm>>

taip į savo įtakos sferą įtraukti Ukrainą⁹. Vykstant Krymo karui regiono žiniasklaidos situacija tapo itin prasta. Kryme uždrausti Ukrainos visuomenės informavimo kanalai, juos pakeitė prorusišką informaciją¹⁰ skleidžiančios žiniasklaidos priemonės. Ukrainos ir viso pasaulio visuomenę taip pat pasiekdavo informacija apie Kryme grobiamus žurnalistus ir kitus didelius žurnalistų teisių pažeidimus¹¹.

Krymo regione susiklosčiusi karinė padėtis turėjo didelę įtaką tam, kokias žiniasklaidos priemones rinkosi Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai. Kokybiniame tyrime dalyvavę respondentai pabrėžė, kad Ukrainos karui persikėlus į Krymą išaugo vietinės Krymo žiniasklaidos teikiamos informacijos paklausa. Tačiau turėdami mintyje tai, kad dėl Rusijos įtakos vietinės žiniasklaidos turinys Kryme tapo iškreiptas, bendrijos nariai tvirtina, kad į iš šio regiono sklindančią informaciją, netgi ir į žinias, kurių gaudavo iš Kryme gyvenančių artimųjų, ėmė žiūrėti atsargiau. Galima teigti, kad prieštaringa informacija apie Krymo žiniasklaidą privertė jos rengiamas naujienas ir ypač šaltinius, kurie jas pateikia, vertinti dar kritiškiau. Matyti ir tai, kad bendrijos nariai apie per Maidano protestus Kijeve dirbusias žiniasklaidos priemones susidarė teigiamą įspūdį, kadangi atsakydami į klausimą, kokiomis žiniasklaidos priemonėmis naudojosi karo Kryme laikotarpiu, bendrijos nariai daugiausia minėjo tas pačias priemones, iš kurių sužinojo apie Maidano protestus. Tai buvo kanalai „Hromadske.tv“, „Ukrainskaja pravda“, „Obozrivatiel“, „Ukrinform“, taip pat lietuviškos žiniasklaidos priemo-

⁹ TRACEVIČIŪTĖ, Roberta. Politologas: prie destabilizacijos Kryme prisideda Kremlius. 2014 m. Prieiga per internetą < <http://lzinios.lt/lzinios/Pasaulis/politologas-prie-destabilizacijos-kryme-prisideda-kremlius/174622>>

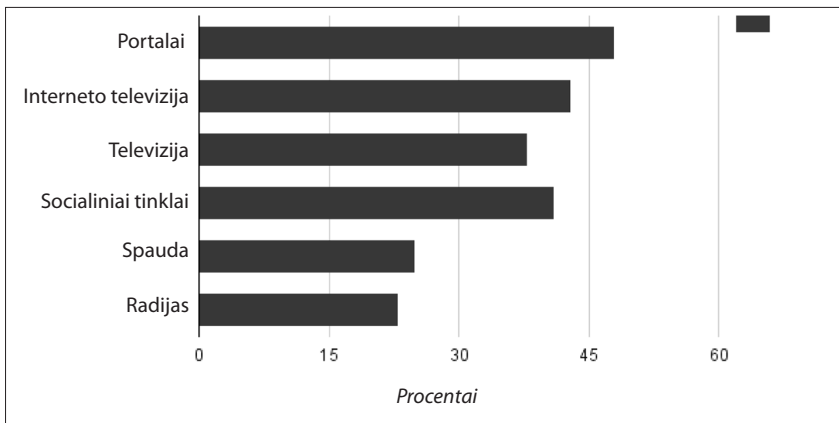
¹⁰ MORKŪNAITĖ-MIKULĖNIENĖ, Radvilė. Agresyvos pastangos palaužti laisvą žiniasklaidą turi būti nedviprasmiškai pasmerktos. 2014 m. Prieiga per internetą <<http://myep.delfi.lt/news/r-morkunaite-agresyvos-pastangos-palauzti-laisva-ziniasklaida-turi-buti-nedviprasmiškai-pasmerktos.d?id=64293546>>

¹¹ BNS. Kryme pagrobtos dvi Ukrainos žurnalistės. 2014 m. Prieiga per internetą <<http://www.delfi.lt/news/daily/world/kryme-pagrobtos-dvi-ukrainos-zurnalistes.d?id=64243728>>

nės: interneto dienraščiai *Delfi.lt*, *Lrytas.lt*, „LRT televizija“. Maždaug pusė respondentų tvirtino, kad jautėsi gerai informuoti, skaitydami interneto dienraščių teikiamą informaciją (48 proc.), apie pusė buvo labai gerai informuoti per socialinius tinklus (41 proc.) ir beveik trečdalį respondentų patenkinio informacija, gauta iš interneto televizijos ir paprastos televizijos. Siekis ieškoti tokios informacijos rodo, kad bendrijos nariai palaiko demokratinę Kijevo politiką. Paklausti, kaip vertina 2014 metais kovo 16 dieną įvykusį Krymo referendumą, kuriame nuspręsta Kijevo prijungti prie Rusijos Federacijos, respondentai atsakė neigiamai.

„Neigiamai. 1991 metais, kai Tarybų Sąjungoj buvo referendumas už nepriklausomą Ukrainą, jie balsavo visi Kryme už Ukrainą. Rusija neturtinga, tai jie už dešras, lašinius norėjo būti Ukrainoj. Jei jiems pasakytų, kad viskas bus kaip Vokietijoje, jie balsuotų už Vokietiją.“

„Koks referendumas gali būti, kai už nugaros stovi su automatais, o jei ne su automatu, tai su kumščiu? Kad būtų referendumas, turėjo būti duotas laikas pasiruošti, vykti agitacijos, kiekvienas pasakyti savo nuomonę. Viso šito nebuvo, laisvos nuomonės nebuvo, balsavo svetimi žmonės, su Krymu nieko bendro neturintys.“



7 paveikslas. Informacijos gavimas Krymo karo laikotarpiu

Šaltinis: sudaryta autorės

Tyrimo duomenys rodo skirtingais karo etapais išryškėjusias naudojimosi žiniasklaida tendencijas. Tiek per Maidano protestus, tiek ir vėliau, prasidėjus Krymo karui, politiniam bendrijos narių tapatumui didžiausią įtaką darė nepriklausomų žurnalistų kurtas žiniasklaidos turinys. Tai pagrindžia teiginį, kad naudodamiesi laisvo žodžio siekiančia žiniasklaida bendrijos nariai sieja save su Ukrainos, o plačiau prasme su Europos Sąjungos šalių demokratine valdžia.

Žiniasklaidos naudojimo ypatumai Donecko ir Luhansko miestuose vykusio karo etapu

Tyrimo analizė aprėpė ir Vilniaus ukrainiečių naudojimąsi žiniasklaida vykstant karui Donecko bei Luhansko miestuose. Informacija apie prorusiškų ir provakarietiškų demonstrantų susirėmimus Donecko mieste žiniasklaidoje pasirodė dar neįvykus tariamam Krymo referendumui. Donecko mieste protestus nuo pradžių lydėjo kruvini susirėmimai. Vėliau Krymo karo etapo įvykių seka pasikartojė tada, kai prorusiški separatistai Donecko ir Luhansko miestuose ėmė užiminėti valstybinius pastatus, kelti Rusijos vėliavas ir prašyti Rusijos globon. Skirtingai nei Vakarų Ukrainos gyventojai, didžioji dalis Rytų ukrainiečių kalba rusiškai, naudojami Rusijos žiniasklaida ir palaiko Rusijos valdžios politiką¹².

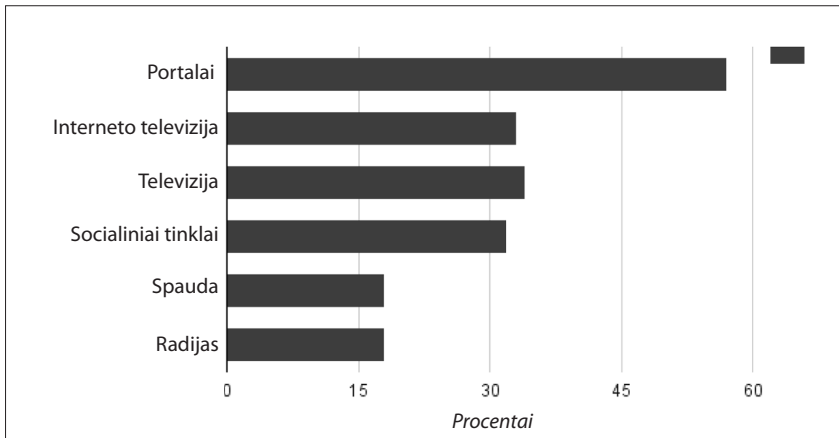
Žvelgiant į karą Donecko ir Luhansko miestuose matyti, kad įvykiai rytiniuose Ukrainos regionuose yra analogiški įvykiams Krymo regione. Vilniaus ukrainiečių naudojimas žiniasklaida taip pat yra panašus į bendrijos narių naudojimąsi žiniasklaida vykstant Krymo karui. Bendrijos nariai palaiko Vakarų Ukrainos žiniasklaidą ir į šiuose miestuose įvykusius tariamus referendumus bei valdžios perversmą žvelgia skeptiškai.

¹² Lrytas. Ukrainos rytuose vis garsiau tiks bomba. 2014 m. Prieiga per internetą <<http://www.lrytas.lt/pasaulis/konfliktai-ir-saugumas/ukrainos-rytuose-vis-garsiau-tiksi-bomba.htm?p=2>>

„Ten taip pat vyksta Rusijos okupacija, tyliai, kaimas po kaimo ir slenka pirmyn. Jei būtų didelis atviras puolimas, tai būtų akivaizdi okupacija, o dabar juda pirmyn iš lėto ir po truputį užiminėja miestelius.“

„Proukrainietišku jėgų ten buvo daug daugiau. Viskas inscenuota buvo iš Rusijos pusės. Surasdavo berniukų, kurie nelabai galvojo, agresyvūs, primityvūs, daug žmonių atėjo už pinigus, nes viską apmokėjo rusų komunistinė partija ir močiutės, kurios televizoriaus nežiūri. Ukrainoj daug žmonių, kurie nemato europinio gyvenimo lygio. Jie vis dar gręžias į Rusiją. Viskas buvo sufabrikuota.“

Trečiuoju karo etapu bendrijos narių naudojimas žiniasklaida ne kito. Daugiausia informacijos ieškota ukrainietiškos žiniasklaidos priemonėse, domėtasi vietinės Donecko ir Luhansko miestų žiniasklaidos turiniu, tačiau jį bendrijos nariai prilygina rusiškam ir propagandiniam, tokia savo pozicija palaikydami žiniasklaidos siekį ir į demokratinės valdžios vertybes orientuotą nuomonę. Esant neramumams Donecko ir Luhansko miestuose, daugiau nei pusė respondentų buvo patenkinti iš interneto dienraščių gauta informacija, daugiau nei trečdalis teigė buvę



8 paveikslas. Informacijos gavimas Donecko ir Luhansko miestuose vykusio karo laikotarpiu

Šaltinis: sudaryta autorės

gerai informuoti per socialinius tinklus bei interneto televiziją ir trečdalis pasikloviė televizija.

IŠVADOS

Vilniaus ukrainiečių tautinė bendrija yra specifinė žiniasklaidos auditorija, neturinti tiesioginio ryšio su Ukrainoje dirbančiomis žiniasklaidos priemonėmis. Žurnalistų interesas būtų tirti, kaip naudojantis žiniasklaida įreminama tokių atskirų auditorijų nuomonė, kokias politines vertybes išpažįsta tokia bendruomenė. Tiriant paaiškėjo, kad bendrija renkasi įvairią žiniasklaidą – jos nariai naudojosi lietuvių, ukrainiečių, anglakalbių ir rusakalbių šalių žiniasklaidos priemonėmis. Taigi Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai yra globalios informacijos vartotojai. Nors Lietuvos ir Ukrainos žiniasklaidos priemonių teikiamos informacijos vartojimas bendruomenėje apylygis, paaiškėjo, kad ilgainiui vartodami Lietuvos žiniasklaidos priemonių informaciją, Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai ėmė save labiau tapatinti su Lietuvos, o ne su Ukrainos politine sistema. Daugiau naudojimosi žiniasklaida dėsninųjų išryškėjo Ukrainos karo kontekste.

Kasdien svarbią informaciją, susijusią su Ukrainos karu, Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai gauna tiek iš Lietuvos, tiek iš Ukrainos žiniasklaidos priemonių. Tačiau vykstant karui Ukrainoje, pradėdant nuo Maidano protestų iki baigiant kariniais konfliktais Donecko ir Luhansko miestuose, bendrijos nariai prioritetą teikė Ukrainos žiniasklaidos priemonėms. Pažymėtina tai, kad per Ukrainos karą, ypač per Maidano protestus, Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai vartojo daug informacijos, pateikiamos Ukrainos internetiniuose dienraščiuose, interneto televizijoje, televizijoje ir socialiuose tinkluose. Spauda ir radijas, formuojant bendrijos narių nuomonę Ukrainos karo laikotarpiu, didelės įtakos neturėjo. Taigi poreikis naudotis Ukrainos internetinėmis žiniasklaidos priemonėmis, kuriose atsispindi įvairios nuomonės, taip pat ir visuomenės balsas, rodo bendrijos narių tapatumą, parentą demokratinėmis ir liberaliomis valstybės valdymo idėjomis bei laisvo žodžio žiniasklaida.

Išreiškdami požiūrį į Ukrainos karą bendrijos nariai save sieja su Lietuva ir demokratine Ukrainos valstybe. Vykstant karui Ukrainoje Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariai ieškojo informacijos žiniasklaidos priemonėse, kurios tapatinamos su šalyje įvykiu perversmu paremtos demokratinės ir liberalios valdžios išpažįstamomis vertybėmis, ir pasisako už Ukrainos ryšį su Europos Sąjunga. Galima sakyti, kad Vilniaus ukrainiečių bendrijos nariams būdinga demokratiškos Europos šalių valdžios nuostatoms artima politinė pozicija. Tai, kad vykstant Ukrainos karui Vilniaus ukrainiečių tautinė bendrija, informaciją vartojo gerokai intensyviau, siejama su faktu, kad šalis atsidūrė krizės situacijoje. Taigi, išaugus informacijos poreikiui, stiprėjo ir žiniasklaidos vaidmuo formuojant bendruomenės politinio tapatumo jausmą ir bendrijos nuomonę apie karo įvykius.

Iteikta 2015 m. rugpjūčio 12 d.

Literatūra ir šaltiniai

1. ALGHASI, Sharam. *Iranians in Norway - Media Consumption and Identity Making*. Daktaro disertacija, Socialiniai mokslai, filosofija ir sociologija. Oslo universitetas, 2009 m. [interaktyvus]. [Žiūrėta 2015 m. vasario 27 d.] Prieiga per internetą <<https://www.uio.no/forskning/tverrfak/culcom/publikasjoner/doktoravhandling/2009/Avhandling-Alghasi.pdf>>
2. BALMFORTH, Tom. *Out Of Ukrainian Protests, A New Media Outlet Is Born*. Radio Free Europe Radio Liberty. 2013, gruodžio 13 d. [Žiūrėta 2015 m. kovo 17 d.] Prieiga per internetą <<http://www.rferl.org/content/ukraine-media-protests-hromadske-euromaidan/25199816.html>>
3. BNS. *Kryme pagrobtos dvi Ukrainos žurnalistės*. „Delfi.lt“ [interaktyvus] 2014 m., kovo 11 d. [Žiūrėta 2015 m. vasario 10 d.]. Prieiga per internetą <<http://www.delfi.lt/news/daily/world/kryme-pagrobtos-dvi-ukrainos-zurnalistes.d?id=64243728>>
4. CHRISTIANSEN, Connie Carøe. *News media consumption among immigrants in Europe*. *Ethnicities* [interaktyvus]. 2004, vol. 4 no. 2, p. 185-207. [Žiūrėta 2015 m. kovo 4 d.] Prieiga per internetą <<http://etn.sagepub.com/content/4/2/185.full.pdf+html>>

5. CHORNOKONDRATENKO, Margaryta. *Apmokama Ukrainos žurnalistika*. „European Journalism Observatory“ [interaktyvus] 2013, vasario 13 d. [Žiūrėta 2015 m. vasario 25 d.]. Prieiga per internetą <<http://en.ejo.ch/ethics-quality/paid-for-coverage-journalism-ukraine>>
6. ELTA, Lrytas. *Kraujo praliejimas Kijeve – specialiai išprovokuotas?* [interaktyvus]. 2014, vasario 19 d. [Žiūrėta 2015 m. vasario 3 d.]. Prieiga per internetą <<http://www.lrytas.lt/pasaulis/rytai-vakarai/kraujo-praliejimas-kijeve-specialiai-isprovokuotas.htm>>
7. *Europos barometro apklausa apie žiniasklaidos priemonių vartojimą Europos sąjungos šalyse. Media use in EU. Lietuvos rezultatų apžvalga* [interaktyvus]. 2014, 2 p. [Žiūrėta 2015 m. kovo 15 d.]. Prieiga per internetą <<http://www.europarl.lt/resource/static/files/Eurobarometr/eb-ep-82.4-lt-shortresultsmediahabits.pdf>>
8. DONAUSKAITĖ, Džina. *Žiniasklaidos vaidmuo skurdo mažinimo politikoje: Lietuvos interneto dienraščių 2008 m. ekonominės krizės metu atvejis*. Daktaro disertacija, Socialiniai mokslai, komunikacija ir informacija (08 S), Vilniaus universitetas, 2015 m [interaktyvus]. [Žiūrėta 2015 m. vasario 28 d.]. Prieiga per internetą <file:///C:/Users/X/Downloads/Donauskaitė_disertacija_ziniasklaida_skurdas_internetas_2015.pdf>
9. GAIŽUTYTĖ-FILIPAVIČIENĖ, Živilė, RUBAVIČIUS, Vytautas. *Nacionalinis tapatumas medijų kultūroje*. Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2011, p. 15-26. ISBN 978-609-427-062-8.
10. GARKAUSKAS, Paulius. *Rusijos propaganda nustebino net patyrusius ekspertus*. „Delfi.lt“ 2014 m. kovo 31 d. [Žiūrėta 2015 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/rusijos-propaganda-nustebino-net-patyrusius-ekspertus.d?id=64391398>>
11. HERASYMIUK, Olha. *Televizija ir radijas: šiandienos iššūkiai*, 2014 m. spalio 29 d. LRTK tarptautinė konferencija. Prieiga per internetą <<http://www.rtk.lt/assets/files/LRTK%202014-10%20LRTKkonferencijosLeidiny%281%29.pdf>>
12. *Išraiškos laisvės Ukrainoje vertinimas jos pirmininkavo ESBO metu*, 2013 m. Prieiga per internetą <https://freedomhouse.org/sites/default/files/FREEDOM%20HOUSE%20One%20Step%20Forward%2C%20One%20Step%20Back%20%20Assessment%20of%20FOE%20in%20Ukraine%20ENG_0.pdf>

13. JAKILAITIS, Edmundas. *P. Porošenka: po Maidano ukrainiečiai – jau kita tauta*. „Lrt.lt“ [interaktyvus]. 2014, kovo 25 d. [Žiūrėta 2015 m. vasario 17 d.]. Prieiga per internetą <http://www.lrt.lt/naujienos/pasaulyje/3/39397/p._porosenka_po_maidano_ukrainieciai_jau_kita_tauta>
14. KRASNOBOKA, Natalya. Real Journalism Goes Underground: the Internet Underground. The Phenomenon of Online Media in the Former Soviet Union Republics. *International Communication Gazette* [interaktyvus]. 2002, vol., 64 no. 5 [Žiūrėta 2015 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą <http://gaz.sagepub.com/content/64/5/479.full.pdf+html>
15. KENDALL, Bridget. *Russian propaganda machine, worse than Soviet Union*. „BBC.com“, 2014 m. liepos 6 d. Prieiga per internetą <<http://www.bbc.com/news/magazine-27713847>>
16. *Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo rezultatai*. [interaktyvus] [Žiūrėta kovo 14 d.]. Prieiga per internetą <http://statistics.bookdesign.lt/dalis_04.pdf>
17. LIVINGSTONE, Sonia. New Media, New Audiences? New Media and Society [interaktyvus]. Sage Publications, 1999, vol. 1, no. 1, 59–66 p. [Žiūrėta 2015 m. kovo 1 d.]. Prieiga per internetą <<http://eprints.lse.ac.uk/391/1/N-media&society1%281%29.pdf>>
18. Lrytas.lt, 2014. *Politologai apie paliaubas Ukrainoje: „Tai akių dūmimas“*. Prieiga per internetą <<http://www.lrytas.lt/pasaulis/rytai-vakarai/politologai-apie-paliaubas-ukrainoje-tai-akiu-dumimas.htm>>
19. Lrytas. *Ukrainos Rytuose vis garsiau tiks bomba*. [interaktyvus] 2014 m. balandžio 8 d. [Žiūrėta 2015 m. vasario 3 d.]. Prieiga per internetą <<http://www.lrytas.lt/pasaulis/konfliktai-ir-saugumas/ukrainos-rytuose-vis-garsiau-tiksi-bomba.htm>>
20. Lrt.lt. *Politologai: Ukrainoje paliestas svarbiausias klausimas, o V. Janukovyčius emė lošti iš visko*. [interaktyvus]. 2014, vasario 19 d. [Žiūrėta 2015 m. vasario 8 d.]. Prieiga per internetą <http://www.lrt.lt/naujienos/kalba_vilnius/32/36820/politologai_ukrainoje_paliestas_svarbiausias_klausimas_o_v._janukovycius_eme_losti_is_visko>
21. NIMMO, Kurt. *NATO Declares Information War On Russia*. „Global Research“, 2015 m. kovo 22 d. Prieiga per internetą <<http://www.globalresearch.ca/nato-declares-information-war-on-russia/5438269>>

22. NOURAOUT, Laure. *Hromadske, the web TV of the Ukrainian revolution*. Global Editors Network. 2014, vasario 11 d. [Žiūrėta 2015 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą <<https://www.globaleditorsnetwork.org/news/2014/02/hromadske-the-web-tv-of-the-ukrainian-revolution>>
23. MATSAGANIS, Matthew D., et. al. *Understanding Ethnic Media. Producers, Consumers, and Societies*. Sage Publications, 2011, 336 p. ISBN 9781412959131.
24. McQUAIL, Denis. *Audience Analysis*. Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1997, 167 p. ISBN 0-7619-1002-6.
25. McQUAIL, Denis. *Mass Communication Theory*. Sage Publications, 2010, 613 p. ISBN 978-1-84920-291-6
26. PEČIULIS, Žygyntas. Žiniasklaida ir žurnalistika daugiaterpės raiškos eroje. *Informacijos mokslai*. Vilnius, 2009, Nr. 51, p. 37-53. ISSN 1392-0561.
27. VASILIAUSKIENĖ, Violeta. Ginkluoto konflikto samprata ir „karas su terorizmu“. *Teisė*, 2012, t. 82, p. 180-196. ISSN 1392-1274

The Characteristics of Vilnius Ukrainian National Community Media Consumption on the Case of the War in Ukraine

Monika Visockytė

Summary

The objective of the publication is to investigate what are the daily characteristics of media consumption of Vilnius Ukrainian national community and how do these characteristics vary on the case of the War in Ukraine as well as the role of the media in shaping the political identity and opinion of Vilnius Ukrainian national community. *The tasks of analysis*: to clarify how Vilnius Ukrainian national community uses the media; to analyse how the consumption of the media of Vilnius Ukrainian national community vary on the case of the War in Ukraine; to clarify how media contributes to the shape of political opinion of Vilnius Ukrainian national community;

Having analysed the academic literature and done the quantitative and qualitative researches, it was concluded that the characteristics of media

consumption of Vilnius Ukrainian national community are typical to the characteristics of media consumption of national communities that form their identity in contemporary and global media surroundings. Vilnius Ukrainian national community consumes media in Lithuanian, Ukrainian, English and Russian. This proves why the political identity of contemporary national communities is rotational. The political identity of contemporary national communities that live in European countries as well as Ukrainian national community is related not with a particular country but with values of a democratic government.

When the War in Ukraine started the need of information in Vilnius Ukrainian national community increased. The need of the information of Ukrainian media increased while the information of Lithuanian media was consumed to get in touch with the daily news related with the War in Ukraine. This indicates that Vilnius Ukrainian national community uses the information of different countries for different purposes.